

Н.Л. Савицька, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

А.Г. Найдьонова, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

ЗАРУБІЖНІ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Зміст аналізу фінансового стану багато в чому визначається метою, завданнями та інтересами користувачів інформації, які є різними. Зокрема, держава зацікавлена в інформації, необхідній для розробки економічної політики, включаючи податкові заходи, а також для збору статистичних даних.

Метою аналізу фінансового стану є економія фінансових ресурсів і підвищення фінансової значимості підприємств, спрямованої на підвищення ефективності їх вкладення і використання, виявлення можливостей поліпшення функціонування підприємства.

Інформаційною базою для проведення фінансового аналізу є бухгалтерська і статистична звітність підприємства, аналітичні дані з обліку фінансових ресурсів.

Слід зазначити, що багато зарубіжних авторів не виділяють мету і не визначають завдання фінансового аналізу підприємства. Водночас деякі автори відзначають, що однією з цілей цього виду роботи є визначення резервів прискорення оборотності капіталу підприємства.

При аналізі фінансового стану потрібне вирішення ряду завдань, склад яких визначають по-різному. Багато авторів не відзначають, що при аналізі необхідно виявити конкретні причини зміни результативних показників, виміряти ступінь впливу кожного чинника, виявити найбільш істотні з них, що мають у кожному конкретному випадку більше чи менше значення. У сучасній економічній літературі вирішенню завдань факторного аналізу фінансового стану приділяється недостатня увага. Більшість авторів пропонують наступні напрями аналізу фінансового стану: «читання» бухгалтерського балансу; оцінка динаміки складу і структури активу і пасиву балансу; аналіз фінансових коефіцієнтів; аналіз ліквідності та платоспроможності; аналіз ділової активності. Інші автори пропонують аналіз фінансового стану проводити на основі рейтингової оцінки; фінансових коефіцієнтів; оцінки платоспроможності; розрахунків потреби оборотних активів та джерел їх формування.

Аналіз фінансового стану може бути виконаний з різним ступенем деталізації залежно від цілей аналізу, наявної інформації, технічного та кадрового забезпечення.

Найбільш доцільним, на думку В.В. Ковальова, є виділення попереднього аналізу (експрес-аналізу) і поглибленого (внутрішнього) аналізу фінансового стану. Сенс експрес-аналізу – відбір невеликої кількості найбільш істотних і порівняно нескладних в обчисленні показників і постійне відстеження їхньої динаміки. Однак автором не пропонується прогнозування фінансових показників на перспективу, немає рейтингової оцінки. У загальному вигляді методика експрес-аналізу звітності передбачає оцінку складу ресурсів, їх структури, фінансових результатів господарювання, ефективності використання власних і позикових коштів.

А.В. Ковальов пропонує методику поглибленого аналізу з метою діагностики банкрутства, засновану на коефіцієнті ліквідності (платоспроможності) та фінансової стійкості, які представлені як дві взаємодоповнюючі групи показників. Запропонована методика аналізу ділової активності включає розгляд показників ефективності (віддачі) ресурсів, показників оборотності, рентабельності й оцінки ринкової активності, завершується аналіз прогнозуванням ймовірності банкрутства на основі моделі Е. Альтмана.

Методика аналізу фінансового стану підприємства, запропонована А.Д. Шереметом, рекомендує проводити оцінку фінансового положення і його зміни за звітний період комплексно, тобто за допомогою аналізу абсолютних та відносних показників.

У зарубіжній літературі досить поширена система економічних рейтингів промислових, торговельних, фінансових корпорацій, який містить набір ключових фінансових показників, що характеризують їх стійкість, платоспроможність, ділову активність, рентабельність. Для оцінки фінансового стану підприємства в міжнародній практиці також широко використовують математичні моделі, за допомогою яких формують узагальнений показник фінансового стану підприємства – його інтегральну оцінку

Слід зазначити, що аналіз фінансового стану підприємств повинен проводитися не тільки на основі фінансових коефіцієнтів, що представляють собою відносні показники, але й із застосуванням абсолютних показників для характеристики різних аспектів фінансового стану, зокрема чистих активів, чистого оборотного капіталу, балансу ліквідності, що використовуються при аналізі платоспроможності. Таким чином, проблемою ряду наявних методик аналізу фінансового стану підприємств є уніфікованість встановлюваних нормативів якості фінансового стану підприємств без урахування регіональних особливостей економічного середовища, в яких вони працюють.